

Dofinansowanie ze środków programu Rozbudowa zbiorów muzealnych – program własny Narodowego Instytutu Muzeów – 2024 pochodzący z budżetu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Muzeum Warszawy | scenariusz lekcji muzealnej do samodzielnej realizacji przez nauczycieli

Tytuł: Geometria, symetria, luksus. Styl art déco

Podstawa programowa: j. polski I.2.6, IV.1.5, historia sztuki IV.4 cd.6.7, plastyka I.1.4.6

Lata 20 i 30 XX wieku, naznaczone były fascynacją nowoczesnością, wiarą w postęp technologiczny i nieograniczone możliwości człowieka. Entuzjastycznie podchodzono do wszystkiego co nowe, także w kontekście obyczajowości i zmian społecznych. Sztuka złączyła się ściśle ze stylem życia, odpowiadała na oczekiwania i potrzeby społeczne. Sięgała po nowe wzorce i inspiracje takie jak ruch, prędkość, mechanizacja. Opierała się o zasady minimalizmu, geometryzacji i funkcjonalności. Styl art déco poszukiwał nowej wypowiedzi poprzez formę, fakturę, materiał. Uważne obserwowanie rynku pozwoliło dostatecznie szybko reagować na rosnące zapotrzebowanie. Projektowanie i wzornictwo uzyskało, niespotykaną do tej pory rangę, której nie utraciło do dziś.

- Podczas zajęć porozmawiamy o stylu art déco, zastanowimy się nad jego charakterystycznymi cechami, inspiracjami, zakresem wpływu,
- Przyjrzymy się wybranym przedmiotom należącym do kolekcji Muzeum Warszawy, zastanowimy się czy i w jaki sposób, reprezentują cechy art déco, stworzymy opis obiektu
- Inspirując się twórczością Julii Keilowej stworzymy pierwszą stronę gazety, poświęconą fenomenowi stylu art déco

Grupa wiekowa: szkoły ponadpodstawowe

Metody prowadzenia zajęć: metoda flipped lesson, zadania do samodzielnego działania, praca w grupach, redagowanie gazetki, dyskusja, formułowanie opinii,

Dodatkowe informacje dla nauczycieli: lekcja została podzielona na dwie części po 45 minut: Część I. Czym jest Art déco - poszukujemy definicji oraz Część II. Art déco na czołówkach gazet!

Lekcja jest oparta o pracę uczniów w grupach. Do ich spostrzeżeń dopowiadamy informacje, aby w rezultacie uzyskać obraz stylu art déco w Polsce i na świecie. Proponujemy prowadzenie

lekcji według metody flipped lesson (odwrócona lekcja). Metoda ta jest modelem lekcji, która angażuje uczniów w proces zdobywania wiedzy i przygotowuje do samokształcenia. Stosowanie nazwy: odwrócona lekcja nie oznacza odwrócenia ról uczeń – nauczyciel. Polega ona na zmianie schematu lekcji na taki, w którym uczniowie samodzielnie opanowują temat a nauczyciel podsumowuje zebraną wiedzę i pomaga ją usystematyzować. W odwróconej lekcji to uczeń staje się aktywny w procesie zdobywania wiedzy.

Przygotowanie:

- wydruk materiałów do lekcji - materiały w dołączonych plikach, samodzielne odszukanie materiałów ogólnodostępnych w sieci
- podział uczestników na grupy (3 - 4 osoby w grupie)
- rozdanie materiałów

Część I

Przebieg lekcji:

1. Czym jest Art déco - poszukujemy definicji - praca w grupach (czas 20 minut)

Nazwa wywodzi się od francuskiego art – sztuka i décoratif – dekoracyjny, w rozumieniu urządzenia wnętrza; termin décoratif nie oznacza „zdobienia”.

Art déco to styl w sztuce, który obejmuje niemal wszystkie dziedziny życia od malarstwa, przez grafikę po architekturę. Rozwój stylu art déco, przypadł na lata 20 i 30 XX w. Styl ten cenil sobie dyscyplinę przestrzenną, zgeometryzowane kształty, porządek i minimalizm. Odzwierciedlał zachwyt nowoczesnością, postępem technicznym i prędkością. Twórcy art déco doszukiwali się piękna w przedmiotach codziennego użytku. Głównym wyznacznikiem w ich tworzeniu była funkcjonalność połączona z wysoką jakością materiałów i wykonania.

Zadanie:

Praca w grupach: nauczyciel, prosi o przeczytanie krótkiego tekstu (fragment artykułu do części I) oraz przyjrzenie się reprodukcjom (plakat Nord Express, zdjęcie lokomotywy, Tamara Łempicka zdjęcie i obraz – do samodzielnego odszukania przez uczniów) i prosi o sformułowanie definicji art déco. Po częściowo definicja tworzona jest w grupach.

Praca z nauczycielem: gdy grupy stworzą własny tekst, prezentują je i wszyscy razem tworzą wspólną definicję, którą nauczyciel zapisuje na tablicy.

Definicja ma powstać z elementów i sformułowań wybranych przez uczniów. Nie będzie encyklopedycznym zapisem, ale zbiorem cech i określeń ważnych dla samych uczniów. Może być uzupełniona o ich własne przemyślenia, spostrzeżenia i odczucia. Uczniowie mają za zadanie wcielić się w rolę ekspertów, którzy opowiadają o art déco.

Materiały do pracy w grupach:

- artykuł - w załączniku
- plakat Nord Express – do samodzielnego wyszukania w sieci

- lokomotywa Pm36 – do samodzielnego wyszukania w sieci
- Tamara Łempicka 'Kobieta w zielonym bugatti' zdjęcie i obraz – do samodzielnego wyszukania w sieci

Tekst pomocniczy dla nauczyciela do podsumowania tematu:

Kolekcja Muzeum Warszawy została powiększona o zbiór metalowych przedmiotów, powstałych w latach 30 XX wieku. Należą one do rozpowszechnionego na całym świecie nurtu art déco. Jest to styl w sztuce, który bazował na doskonałych proporcjach, oszczędnej formie i geometrycznej prostocie. Podstawowym zadaniem projektantów było stworzenie przedmiotu z trwałego materiału, o doskonałym minimalistycznym wzornictwie opartym o geometryzację formy. Ideałem było połączenie luksusu, użyteczności i trwałości przedmiotu. Wzornictwo tworzone według tych zasad początkowo bazowało na materiałach typu srebro, drogie kamienie, twarde drzewo, jednak szybko okazało się, że każda grupa społeczna pragnie posiadać przedmioty projektowane według nowoczesnych, modernistycznych zasad. Aby obniżyć koszty wytwarzania zaczęto wytwarzać przedmioty z metalu i powlekać warstwą srebra, które z czasem zastąpił z powodzeniem chrom i nikiel. Doceniono również właściwości samego metalu, łącząc go z czarnym drewnem lub tworzywem sztucznym. Prace zakupione do kolekcji Muzeum Warszawy zostały zaprojektowane przez osoby współpracujące z fabryką platerniczą Norblin, Fraget i Braci Henneberg.

2. Przygotowanie opisu obiektu - praca w grupach (czas 20 minut)

Zadanie: materiały - zdjęcia przedmiotów z kolekcji wraz z metryczkami

Każda grupa ma za zadanie wybrać dwa przedmioty. Stosując nowo nabytą wiedzę oraz informacje z metryczki muzealnej i materiałów o technikach produkcji, należy stworzyć opis przedmiotu. Ma on być stworzony tak, aby był w całości wykorzystany podczas redagowania gazetki w Części II.

Celem ćwiczenia jest praktyczne zastosowanie zdobytych informacji, wyselekcjonowanie najważniejszych informacji i dostrzeżenie cech charakterystycznych omawianego stylu. Uczestnicy tworzą opis przedmiotu w taki sposób, aby pokazać, że jest to wzornictwo art déco.

Pomocnik do tworzenia opisu:

- podaj nazwę przedmiotu, autora, datę, miejsce powstania/firmę, opisując przedmiot wychodząc od faktów, rzeczy, które znamy.
  - wymień materiał z jakiego jest wykonany i technikę, by podkreślić, że materiał był bardzo istotny dla art déco a techniki nowatorskie i stosowane do dziś.
  - opisz przedmiot korzystając z metryczki przy zdjęciu. Pomocne słowa: opływowe kształty, pionowe lub poziome linie, zaokrąglony brzusiec, uchwyt w kształcie półkola, itd.
  - zwróć uwagę na poznane już cechy stylu, np.: minimalizm, geometryzacja, funkcjonalizm, fascynacja prędkością.
  - korzystając z materiałów zamieszczonych na stronie Muzeum Warszawy w zakładce Edukacja online, odszukaj opisu techniki jaka stosowana podczas produkcji, użyj tej wiedzy w opisie.
- Link do materiałów: https://muzeumwarszawy.pl/wp-content/uploads/2024/09/W_swiecie_rzeczy_Art-deco-1.pdf

Podsumowanie: prezentacja opisów przez poszczególne grupy.

3. Cechy stylu art déco - praca z kartami cech stylu (5 minut)

Zadanie:

Wybierz, które cechy, z przedstawionych na kartach (karty cech stylu), najlepiej charakteryzują wybrane przedmioty i uzasadnij swój wybór. Zebrane materiały będą pomocne podczas pracy w Części II.

Część II**1. Art déco na czołówkach gazet!** - praca w grupach (czas 30 minut)

Julia Keilowa podczas studiów współtworzyła jednodniową gazetkę studencką pt. BOHÉMAZ. Była to Jednodniówka Bratniej Pomocy S. S. P. Warszawa, II 1931. Red. Julia Keilowa. 4, s. 15, [3]. brosz. Podtytuł okładki: "Wesoły kalendarz Szkoły Sztuk Pięknych, r. 1931". Na przedniej okładce kompozycja S. Chrostowskiego, wewnątrz liczne żartobliwe fotomontaże J. Keilowej, oprac. graficzne B. Suraflo.

Zadaniem grupy jest wykorzystanie materiałów i wiedzy zdobytej w części I. Postarajcie się wcielić w rolę redaktorów i stworzyć czołówkę gazety wzorowanej na Jednodniówce Bohemaz. Ważne, aby zachować humorystyczną konwencję zastosowaną przez Julie Keilową.

Stwórzcie gazetę, której:

- nadacie własny tytuł,
- będzie zawierała podstawowe informacje o stylu art déco, definicje, ciekawostki
- użycie zdjęcia wybranego z przedmiotów zakupionych do kolekcji Muzeum Warszawy, wraz z opisem
- sformułujecie własną opinię i ocenę wzornictwa art déco, np. czy nadal jest aktualne?
- stworzycie własne rysunki, hasła, dowcipne stwierdzenia
- informacje uzupełniające: data, miejsce powstania, w jakiej placówce, członkowie redakcji, cena egzemplarza

2. Prezentacja prac – dyskusja (czas 15 minut)

Po zakończeniu, wszystkie gazetki zostają zaprezentowane całej klasie.

W oparciu o zdobytą wiedzę nauczyciel prowadzi dyskusję:

- Pytamy uczestników o wrażenia, czy nauczyli się czegoś nowego? Z czym wychodzą z zajęć? Może to być refleksja, wrażenia, nowa rzecz, która ich zaintrygowała.

- Czy łatwo jest redagować gazetkę? Czy forma żartu pomaga w redagowaniu czy przeszkadza? Jakie są odczucia?
- Co sądzisz o art déco? Czy jest ponadczasowe? Co możemy powiedzieć o tym stylu w kontekście współczesnego wzornictwa? Czy rola designu jest nadal tak wysoka? Jak nazwał/a byś współczesny styl wzornictwa? Jakie są jego charakterystyczne cechy?

3. Zakończenie

Podziękowanie za wspólną pracę.

Ad. I.1

Fragment artykułu - w załączniku

Plakat Nord Express, zdjęcie lokomotywy, Tamara Łempicka "Kobieta w zielonym bugatti"
zdjęcie i obraz – do samodzielnego odszukania

Ad. I.2

Karty cech stylu, metryczki przedmiotów ze zdjęciami - w załączniku

Ad. II.1

Zdjęcia Jednodniówki Bohemaz - w załączniku

Polecana literatura w formie linków:

<https://kolekcje.muzeumwarszawy.pl/pl/okiem-kuratora/julia-keilowa-i-polskie-art-deco?mode=1>

<https://kolekcje.muzeumwarszawy.pl/pl/miasto-od-a-do-z/keilowa-julia-1902-1942-lub-1943-projektantka-metaloplastyki>

<https://jedynka.polskieradio.pl/artykul/3352848,Julia-Keilowa-Projektantka-Na-czym-polega%C5%82-fenomen-tej-artystki>